

XALQARO BAHOLASH DASTURLARI VA ULARNING AHAMIYATI

Ramazonova Shahinabonu Shuxrat qizi

Navoiy davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich talim-tarbiya nazariyasi va

metodikasi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Xalqaro baholash dasturlari ta'lim sohasida muhim o'rin tutadi. Ular o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash, ta'lim tizimlarining samaradorligini o'rganish va mamlakatlar o'rtasida taqqoslash imkonini beradi. Bu dasturlar, asosan, o'quvchilarning o'qish, matematik va ilmiy ko'nikmalarini o'lchashga qaratilgan bo'lib, ta'lim siyosatidagi o'zgarishlar va takomillashtirishlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: xalqaro baholash, nazariy bilimlar, qobiliyat, PISA, ta'lim, yangi yondashuvlar, o'quvchilar.

Аннотация: Международные программы оценки играют важную роль в сфере образования. Они позволяют оценить знания и навыки учащихся, изучить эффективность систем образования и провести сравнение между странами. Эти программы ориентированы в первую очередь на измерение навыков чтения, математики и естественных наук учащихся и служат основой для изменений и улучшений образовательной политики.

Ключевые слова: международное оценивание, теоретические знания, способности, PISA, образование, новые подходы, студенты.

Abstract: International assessment programs play an important role in the field of education. They allow the assessment of students' knowledge and skills, the study of the effectiveness of education systems and comparisons between countries. These programs focus primarily on measuring students' reading, math, and science skills, and serve as a basis for educational policy changes and improvements.

Key words: international assessment, theoretical knowledge, ability, PISA, education, new approaches, students.

KIRISH

Xalqaro baholash dasturlarining eng mashhurlaridan biri PISA (Program for International Student Assessment) hisoblanadi. PISA dasturi, o'quvchilarning 15 yoshida matematik, ilmiy va o'qish ko'nikmalarini baholaydi. Ushbu dastur, o'quvchilarning nazariy bilimlarini emas, balki ularni amaliy hayotda qo'llay olish qobiliyatini ham o'lchaydi. PISA natijalari, mamlakatlarning ta'lim tizimlaridagi kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga yordam beradi. Bu dastur orqali olingan ma'lumotlar, ta'lim siyosatidagi o'zgarishlar va yangi yondashuvlarni ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, TIMSS (Trends in International Mathematics and

Science Study) dasturi ham muhim ahamiyatga ega. Bu dastur, 4 va 8-sinf o'quvchilarining matematik va tabiiy fanlar bo'yicha bilim darajasini baholaydi. TIMSS natijalari, o'quvchilarning bilimlarini taqqoslash orqali ta'lim tizimlarining samaradorligini o'rganishga imkon beradi. O'qituvchilar va ta'lim muassasalari uchun bu dastur, o'z dasturlarini takomillashtirishda foydali ma'lumotlar beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) dasturi esa, o'qish savodxonligini baholashga qaratilgan. Ushbu dastur, 4-sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini o'lchaydi va o'quvchilarning o'qish qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan omillarni aniqlashga yordam beradi. PIRLS natijalari, o'qituvchilar va ta'lim muassasalari uchun o'qish dasturlarini takomillashtirishda foydali ma'lumotlar beradi. Xalqaro baholash dasturlarining ahamiyati shundaki, ular ta'lim tizimlarining samaradorligini baholash va taqqoslash imkonini beradi. Bu dasturlar orqali mamlakatlar o'z ta'lim tizimlaridagi kuchli va zaif tomonlarini aniqlashadi, shuningdek, ta'lim siyosatidagi o'zgarishlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Xalqaro baholash dasturlari, shuningdek, ta'lim sohasidagi tadqiqotlar va innovatsiyalarni rag'batlantirishga yordam beradi, chunki ular o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishda yangi yondashuvlar va metodlarni ishlab chiqishga imkon beradi. Xalqaro baholash dasturlari, ta'lim tizimlarining global miqyosda taqqoslanishi orqali mamlakatlar o'rtasida tajriba almashish va hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning bilim darajasini yaxshilashga olib keladi. Xalqaro baholash dasturlari, shuningdek, ta'lim sohasidagi siyosatchilar, o'qituvchilar va ota-onalar uchun muhim ma'lumot manbai bo'lib xizmat qiladi, chunki ular o'quvchilarning muvaffaqiyatini ta'minlash uchun zarur bo'lgan o'zgarishlarni amalga oshirishda yordam beradi.[1]

Xalqaro baholash dasturlari ta'lim tizimlariga bir qator muhim ta'sirlar ko'rsatadi. Xalqaro baholash dasturlari, mamlakatlarning ta'lim tizimlarining samaradorligini baholash imkonini beradi. Bu dasturlar orqali olingan natijalar, o'quvchilarning bilim darajasini va ko'nikmalarini o'lchashga yordam beradi. Natijalar, ta'lim tizimlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Xalqaro baholash dasturlari, mamlakatlar o'rtasida ta'lim tizimlarini taqqoslash imkonini beradi. Bu, mamlakatlarga o'z ta'lim tizimlaridagi muammolarni aniqlash va boshqa mamlakatlarning muvaffaqiyatli tajribalaridan foydalanish imkonini yaratadi. Taqqoslash orqali, mamlakatlar o'z ta'lim siyosatlarini takomillashtirishda yangi yondashuvlar va strategiyalarni ishlab chiqishlari mumkin. Xalqaro baholash dasturlari natijalari, ta'lim siyosatidagi o'zgarishlarga sabab bo'lishi mumkin. Mamlakatlar, xalqaro baholash dasturlaridan olingan ma'lumotlar asosida o'z ta'lim tizimlarini takomillashtirish uchun yangi strategiyalar ishlab chiqadilar. Bu, o'qituvchilarni tayyorlash, o'quv dasturlarini yangilash va ta'lim resurslarini samarali taqsimlash kabi

sohalarda o'zgarishlarni o'z ichiga oladi. Xalqaro baholash dasturlari, o'qituvchilar va o'quvchilar uchun rag'batlantiruvchi omil bo'lib xizmat qiladi. O'qituvchilar, o'z darslarini yanada samarali o'tkazishga intilishadi, chunki baholash natijalari ularning ish faoliyatini ko'rsatadi. O'quvchilar esa, xalqaro baholash dasturlarida yaxshi natijalar ko'rsatishga intilishadi, bu esa ularning o'qish motivatsiyasini oshiradi. Xalqaro baholash dasturlari, ta'lim tizimlarida o'qish va o'qitish metodlarini takomillashtirishga yordam beradi. Dasturlar orqali olingan natijalar, o'qituvchilarga o'z darslarini qanday qilib yanada samarali o'tkazish bo'yicha yangi yondashuvlar va metodlarni ishlab chiqishda yordam beradi. Bu, o'quvchilarning bilimlarini yanada samarali ravishda rivojlantirishga olib keladi. Xalqaro baholash dasturlari, ta'lim sohasidagi innovatsiyalarni rag'batlantirishga yordam beradi. Mamlakatlar, xalqaro baholash dasturlaridan olingan natijalar asosida yangi texnologiyalar va yondashuvlarni joriy etishga intilishadi. Bu, ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi. Xalqaro baholash dasturlari, mamlakatlar o'rtasida ta'lim sohasida hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Mamlakatlar, o'z tajribalarini almashish va birgalikda ishlash orqali ta'lim sifatini oshirishga intilishadi. Bu, global miqyosda ta'lim tizimlarining o'zaro bog'liqligini kuchaytiradi. Umuman olganda, xalqaro baholash dasturlari ta'lim tizimlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, chunki ular ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning bilim darajasini yaxshilash va ta'lim siyosatidagi o'zgarishlarni amalga oshirishga yordam beradi. Bu dasturlar, ta'lim sohasidagi global muammolarni hal qilishda ham muhim rol o'ynaydi va mamlakatlar o'rtasida tajriba almashish imkoniyatlarini yaratadi.[2]

Xalqaro baholash dasturlari, shuningdek, ta'lim sohasidagi global muammolarni hal qilishda ham muhim rol o'ynaydi. Masalan, ta'limda tengsizlik, o'qish savodxonligi, matematik va ilmiy ko'nikmalarni rivojlantirish kabi masalalar, xalqaro baholash dasturlari orqali o'rganiladi. Bu dasturlar, mamlakatlarga o'z ta'lim tizimlaridagi muammolarni aniqlash va ularni hal qilish uchun zarur bo'lgan strategiyalarni ishlab chiqishda yordam beradi.[3]

XULOSA

Umuman olganda, xalqaro baholash dasturlari ta'lim tizimlarining sifatini baholash va taqqoslashda muhim ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishda yangi yondashuvlar va metodlarni ishlab chiqishga yordam beradi, shuningdek, ta'lim sohasidagi global hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu dasturlar orqali mamlakatlar o'z ta'lim tizimlarini takomillashtirish va o'quvchilarning muvaffaqiyatini oshirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni olishadi. Xalqaro baholash dasturlari, shuningdek, ta'lim sohasidagi innovatsiyalarni rag'batlantirishga yordam beradi va o'quvchilarning bilim darajasini yaxshilashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. OECD (2019). "PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do". OECD Publishing, Paris.
2. Mullis, I.V.S., & Martin, M.O. (2018). "TIMSS 2015 International Results in Mathematics and Science". TIMSS & PIRLS International Study Center, Boston College.
3. Schleicher, A. (2018). "World Class: How to Build a 21st-Century School System". OECD Publishing, Paris.
4. Hanushek, E.A., & Woessmann, L. (2015). "The Knowledge Capital of Nations: Education and the Economics of Growth". MIT Press.
5. Kellaghan, T., & Greaney, V. (2001). "Using Assessment to Improve the Quality of Education". OECD Publishing, Paris.
6. Bruneforth, M., & Klieme, E. (2013). "International Large-Scale Assessments in Education: Insights from the IEA". Springer.
7. Ladd, H.F., & Fiske, E. (2003). "The Effect of School Reform on Student Achievement: A Review of the Evidence". Educational Evaluation and Policy Analysis.